

Skriftlig innspill fra CP-foreningen til Kommunekommissjonen – NOU2 2026-1: «En bærekraftig kommunesektor», første delutredning.

Generelle bekymringer

Kommunekommissjonen har lagt fram første delrapport med en rekke forslag som peker i retning av mindre statlig styring og større kommunal handlefrihet og fleksibilitet. CP-foreningen frykter at flere av forslagene vil gå på bekostning av den enkeltes rettigheter, medbestemmelse og valgfrihet. Vi mener også at flere av de foreslåtte tiltakene vil gjøre det vanskeligere å realisere CRPD (FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne), som nylig er innlemmet i norsk menneskerettslov. Slik vi ser det innebærer mange av forslagene et steg i motsatt retning av det vi, som interesseorganisasjon for personer med funksjonsnedsettelse, har arbeidet og kjempet for i lang tid.

De siste årene har dårlig kommuneøkonomi ført til kutt i velferdstilbudet og tjenester for personer med funksjonsnedsettelse og pårørende. CP-foreningen er reelt bekymret over situasjonen i kommunene, men vi mener ikke kommunekommissjonen har gode nok forslag for å løse de vanskelige situasjonene som våre medlemmer står i. Kommunekommissjonens forslag gjør det muligens enklere å drifte kommunene, men de gjør det vanskeligere å være innbygger, i hvert fall om en har særskilte behov og trenger særskilt oppfølging.

Vi i CP-foreningen kan erfare at våre medlemmer får «skylda» dersom kommuneøkonomien er dårlig og presset på velferdstjenester øker. Mange opplever at de blir sett på som «utgiftsposter» framfor den ressursen som de er. Vi kan også høre utsagn som «nå er det for mange rettigheter» og «nå er det viktig at forventningsgapet tettes». Men vi i CP-foreningen vil understreke at rettighetene er der for en grunn. De skal sikre geografisk og sosial likhet, og bidra til at personer med funksjonsnedsettelse og deres pårørende kan leve mest mulig aktive, selvstendige og likestilte liv. Vi forventer at kommunekommissjonen legger likestilling og rettigheter til grunn i sitt arbeid.

Forenkling i Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem (heldøgnplasser)

CRPD slår fast at personer med utviklingshemming og andre funksjonsnedsettelse skal ha reell medbestemmelse og innflytelse over valg av bosted. Artikkel 19 handler om at personer med funksjonsnedsettelse, på lik linje med andre, skal sikres anledning til å velge hvor de vil bo og hvem de vil bo sammen med. Dette innebærer at ingen bør tvinges til å bo i en bestemt boform, og at den enkelte bør sikres den assistansen som er nødvendig for å kunne bo der man selv ønsker.

En forenkling av investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem, vil innebære å myke opp krav knyttet til størrelse og antall boenheter. Dette mener vi er uheldig, da vi mener dette vil gjøre det enklere for kommunene å samlokalisere og bygge større enheter. Dette vil bidra til flere institusjonslignende løsninger (re-institusjonalisering). Det er ikke en ønsket utvikling at kommunene i enda større grad skal samle mennesker med funksjonsnedsettelse i store institusjoner med felles bemanning. CP-foreningen mener dette er i direkte strid med menneskerettighetene, og vi ber om at kunnskap og erfaringer fra HVPU-reformen ikke blir glemt.

Øremerking av midler

Kommunekommisjonen foreslår at hele 22 øremerkede tilskudd skal innlemmes i rammeoverføringene til kommunene. CP-foreningen er kritisk til dette. Vi er bekymret for at kommunene, som følge av dette, vil nedprioritere tjenester og støtteordninger som er viktige for personer med CP og andre lignende funksjonsnedsettelse.

Kommisjonen varslers også at de i neste delrapport vil foreslå at nevnte investeringstilskuddet til omsorgsboliger og sykehjem skal innlemmes i kommunerammen. Dette støtter vi ikke, noe vi baserer på tidligere erfaringer. Eksempelvis mener vi at det var svært uheldig at tilskudd til boligetablering og tilpasning av bolig ble innlemmet i kommunerammen i 2020. Tall fra Husbanken (årsrapporter) viser at disse virkemidlene er i ferd med å avvikles, og at de dermed i mindre grad bidrar til at flere kan kjøpe/utbedre egen bolig. Vi ser at disse virkemidlene blir nedprioritert i kommunenes egne budsjetter. CP-foreningen er derfor bekymret for at manglende øremerking av investeringstilskuddet vil gjøre det vanskeligere å etablere gode omsorgsboliger og bofellesskap, blant annet for foreldre som ønsker å samarbeide med kommunen om boligløsninger for unge voksne. Investeringstilskuddet er et viktig virkemiddel for å legge til rette for at personer med utviklingshemming kan eie egen bolig.

Finansiering av ressurskrevende tjenester

Videre varslers kommunisjonen at toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester kan bli lagt inn i kommunerammen. Dette er vi også uenige i. Vi mener ordningen er et nødvendig supplement til kommunenes frie inntekter, fordi kostnadsforskjeller mellom kommuner ikke fanges tilstrekkelig opp i dagens inntektssystem. Uten en slik finansieringsordning vil kommuner med høye utgifter til ressurskrevende tjenester få økt økonomisk risiko og betydelige merutgifter. Dette kan igjen føre til kutt og reduksjoner i andre tjenester. Vi mener derfor at dette bare vil forsterke ulikhetene mellom kommunene og svekke tilbudet til de mest sårbare gruppene.

Kompetansekrav i helse- og omsorgssektoren

Kommunekommisjonen foreslår å fjerne kompetansekravene i helse- og omsorgstjenesten og gå tilbake til prinsippet om profesjonsnøytralitet. CP-foreningen er uenig i dette, og er bekymret for at det vil bli vanskeligere å sikre tilgang til nødvendig kompetanse, herunder sykepleiere, leger, fysioterapeuter, ergoterapeuter, psykologer og helsesykepleiere. Disse profesjonene er sentrale i den kommunale, tverrfaglige oppfølgingen av personer med CP og andre lignende funksjonsnedsettelse. Ifølge spørreundersøkelser gjennomført i 2023 blant våre medlemmer, er habilitering allerede nedprioritert i kommunene. Over halvparten av foreldre til barn med CP svarte at kommunen ikke kan tilby et tilstrekkelig habiliteringstilbud, og over to tredjedeler av de voksne med CP svarte det samme. Ved å fjerne kompetansekravene frykter vi en ytterligere forverring av habiliteringstilbudet.

Lovkravet om ergoterapeut i alle kommuner ble innført fordi innbyggere sto uten nødvendig mestrings- og tilretteleggingskompetanse. Ifølge Norsk Ergoterapeutforbund førte lovkravet til at tilgangen på ergoterapeut økte med 50 %. Vi mener derfor at en fjerning av lovkravet vil gjøre det enklere å nedprioritere ergoterapi i kommunene, og at dette kan forsterke de ulikhetene som allerede finnes. Ergoterapi er viktig for at personer med CP og andre lignende funksjonsnedsettelse i alle aldre kan oppleve mestring i hverdagen og få bedre forutsetninger for å leve aktive, selvstendige og deltakende liv.

Vi mener at kommunenes behov for fleksibilitet og lokal handlefrihet ikke må gå på bekostning av våre medlemmers rett til deltakelse og aktivitet. Å sikre minimumskompetanse i kommunene er etter vårt syn ikke detaljstyring, men et nødvendig grep for at barn, unge, voksne og eldre med funksjonsnedsettelse skal få den kompetansen og oppfølgingen som kreves for å oppnå mestring og mulighet til å leve et likestilt liv.